

СЕКЦІЯ 5

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДЕРЖАВНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ПОРЯДКУСОЦІАЛЬНА КОМПОНЕНТА ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВ ПІВДЕННОЇ АЗІЇTHE SOCIAL COMPONENT OF THE PUBLIC POLICY IN THE NATIONAL
SECURITY OF THE SOUTH ASIAN COUNTRIES

У статті було досліджено соціальну компоненту державної політики у сфері національної безпеки держав регіону Південної Азії. Було узагальнено поняття та значення соціальної компоненти у державній політиці. На основі досліджених джерел та літератури було виокремлено основні проблеми з якими стикаються держави Південної Азії в соціальній сфері. Було проаналізовано законодавчу базу окремих країн регіону в сферах освіти, харчування, медицини та інших. Під час опрацювання матеріалів було проаналізовано становище країн регіону з огляду офіційних ресурсів, дослідників регіону та ЗМІ, що дало змогу дати більш широку оцінку соціальній компоненті державної політики держав Південної Азії. В процесі аналізу виявлених викликів в соціальній компоненті країн Південної Азії було розглянуто наслідки з якими стикається державна політика після імплементації практик в різних сферах. У статті наведені приклади тероризму та сепаратизму, що безпосередньо пов'язані з невдачами соціальної компоненти державної політики. Також, в процесі дослідження було проаналізовано успіхи держав регіону Південної Азії щодо окремих показників, що впливають на соціальну стабільність всередині країни. Окрім цього, було проведено порівняння спільних проблем соціальної компоненти державної політики в державах Південної Азії та України. Не зважаючи на сильну відмінність в культурі, географічному розташуванні та інших чинниках, було виявлено, що проблеми з якими стикаються держави Південної Азії в значній мірі схожі на проблеми, з якими стикається зараз Україна. Враховуючи високий рівень конфліктності у регіоні, а також інциденти сепаратизму та тероризму, що широко розповсюджені в державах Південної Азії, наша держава може скористатися досвідом цих країн для подальшого корегування практик в соціальній компоненті державної політики, задля уникнення появи тих проблем, з якими стикнулись держави Південної Азії. Також, важливо зауважити можливості міжнародної співпраці, що посилить становище України та міжнародній арені та покращить процес створення особистого підходу до проведення реформ.

Ключові слова: соціальна компонента, державна політика, Південна Азія, національна безпека, освіта, тероризм, Україна.

The article analyzes the social component of the public policy in the field of national security of the states of the South Asian region. The concept and significance of the social component in state policy were generalized. Based on the studied sources and literature, the main problems faced by South Asian states in the social sphere were identified. The author analyzed the legislative framework of particular countries in the region in the areas of education, nutrition, medicine, and others. While processing the materials, the situation of the countries of the region was analyzed based on official resources, researchers of the region and the media, which allowed for a broader assessment of the social component of the public policy of South Asian countries. In the process of analyzing the identified challenges in the social component of South Asian countries, the author considers the consequences that public policy faces after the implementation of practices in various areas. The article provides examples of terrorism and separatism that are directly related to the failures of the social component of public policy. The study also analyzes the success of South Asian countries in terms of certain indicators that affect social stability within the country. In addition, a comparison of the common problems of the social component of state policy in South Asian countries and Ukraine was made. Despite the strong differences in culture, geographical location, and other factors, it was found that the problems faced by South Asian countries are largely similar to the problems faced by Ukraine today. Given the high level of conflict in the region, as well as the incidents of separatism and terrorism that are widespread in South Asian countries, our country can take advantage of the experience of these countries to further adjust practices in the social component of state policy in order to avoid the problems faced by South Asian states. It is also important to note the possibilities of international cooperation, which will strengthen Ukraine's position on the international arena and improve the process of creating a personalized approach to reforms.

Key words: social component, public policy, South Asia, national security, education, terrorism, Ukraine.

УДК 351.746.1
DOI <https://doi.org/10.32782/pma2663-5240-2024.41.22>

Дорош Н.В.

аспірант кафедри управління та адміністрування,
Комунальний заклад вищої освіти
«Вінницька академія
безперервної освіти»

Постановка проблеми у загальному вигляді. Національна безпека є фундаментом існування суверенної держави та одним з її головних пріоритетів, що спрямована на забезпечення життєдіяльності громадян та

всієї держави в цілому. До основних функцій національної безпеки належить регулювання суспільних відносин, спрямоване на узгодження та всебічне задоволення різноманітних інтересів людини, суспільства й

держави [1]. Сама ж держава має виконувати різні функції, зокрема і соціальну функцію, яка включає в себе державну політику в галузі освіти, науки, культури, здоров'я громадян. Реалізація соціальної функції державою забезпечує гідне існування та розвиток кожного громадянина, створює умови для самореалізації особи. Соціальна функція згладжує протиріччя в суспільстві, зачіпає інтереси кожного. Спектр завдань – створення умов для гідного життя та розвитку громадян, надання допомоги соціально незахищеним верствам населення [12]. В межах національної безпеки також присутня соціальна компонента.

Соціальна компонента відіграє важливу роль у формуванні настроїв населення та стабільності як всередині країни, так і на міжнародній арені. При дестабілізації соціальної складової виникають значні ризики для національної безпеки держави, що може призвести до заворушень всередині країни, посиленню терористичних та сепаратистських настроїв, загроз в сфері економічної безпеки тощо. Соціальна компонента в національній безпеці має бути спрямована на забезпечення та захист основних потреб людини такі як подолання голоду, якість надання медичних послуг, якість освіти, боротьба з дискримінацією расових, релігійних, етнічних та інших ознак тощо. Всі ці та інші фактори безпосередньо впливають на становище в суспільстві та, в свою чергу, на національну безпеку.

Метою статті є аналіз соціальної компоненти державної політики держав регіону Південної Азії, оцінка становища соціальної сфери держав Південної Азії, виявлення загроз та наслідків для національної безпеки держав Південної Азії та виокремлення досвіду для України.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Тема соціальної компоненти державної політики висвітлювалась раніше у публікаціях таких дослідників як А. Дмитрик, О. Ілюшик, Баланда А.Л. та іншими, але в українському науковому просторі незначна увага приділяється регіону Південної Азії.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Дослідження країн регіону Південної Азії допоможе визначити проблеми, підходи та методи їх вирішення, адже це країни вже десятиліттями розробляють державні стратегії для подолання проблем у соціальній сфері. Також досвід країн Південної Азії дасть змогу вивчити методи усунення наслідків тих проблем, що вже стали або можуть в майбутньому стати загрозою для національної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Висвітлення соціальної компоненти в сфері національної безпеки є особливо важливим для такого регіону як Південна Азія. На тлі конфліктів та нестабільної ситуації в більшості країн регіону, можна спостерігати, що соціальна компонента в багатьох сферах стикається з проблемами, які вже зараз загрожують національній безпеці цих країн. Аналіз та виокремлення цих проблем може стати цінним досвідом для України, так як вже зараз виникають проблемами та ризиками у соціальній сфері, а під час воєнного стану особливо важливою підтримка соціальної безпеки, так як це може стати передумовою виникнення багатьох проблем у сфері національної безпеки.

В регіоні Південної Азії національна безпека здебільшого розвивається посиленням військової могутності для захисту кордонів та стабілізації ситуації всередині країни, при цьому страждає соціальна компонента, адже вона є на другому плані [43]. Наразі з основних проблем соціальної сфери країн регіону можна виділити незадовільний рівень доступу до сфери охорони здоров'я та освітньої сфери, нерівномірний економічний розвиток регіонів в окремих країнах, міграційні проблеми, дискримінації, на тлі якої, виникають етнічні та релігійні конфлікти. Ці проблеми призвели до розповсюдження тероризму та екстремізму у регіоні, а також стали підґрунтям для початку сепаратистських рухів в Індії, Пакистані, Бангладеші та Шрі Ланці.

Детальніше зупиняючись на проблемах країн Південної Азії у соціальній компоненті національної безпеки, перш за все потрібно зазначити питання голоду, доступу до медицини та освіти, які в подальшому мають вплив на інші проблеми присутні в регіоні. В Global Hunger Index за 2023 рік Індія посідає 111 місце з 125 країн рейтингу, що доводить значні проблеми з забезпеченням продовольчих продуктів на всій території країни, інші країни регіону, хоч і посідають вищі місця в рейтингу, де Пакистан займає 102 місце, Бангладеш – 81 місце, Непал – 69 місце та Шрі Ланка – 60 місце, все одно доводять що голод є проблемою всього регіону в цілому, а не тільки окремих країн [15]. Боротьба з голодом в цих країнах відбувається і досі, парламент Індії неодноразово вводив ініціативи, що могли б сприяти покращенню ситуації, у 2013 році було прийнято Національний акт продовольчої безпеки (NFSA), який мав на меті дати право до 75% сільського населення та 50% міського населення отримувати субсидоване продовольче зерно в рамках системи цільового державного розподілу, але цього було недо-

статньо для значних покращень [29]. Також, в 2018 році було запущено Національну місію з питань харчування (POSHAN Abhiyaan), що давала змогу покращити харчування дітям до 6 років, дівчатам-підліткам, вагітним жінкам і годуючим матерям [31]. Пакистан, який також страждає від проблем голоду, у 2018 році розробив свою особисту стратегію щодо продовольчої безпеки, а саме Національна політика продовольчої безпеки. Наміри політики включають виробництво безпечних харчових продуктів, зміцнення системи виробництва харчових продуктів, законодавчі регулюючі закони щодо безпечності харчових продуктів та інше, що сприяло покращенням, втім вони виявились незначними [30]. В свою чергу, влада Бангладешу, який також знаходиться на нижніх сходинках Global Hunger Index, у 2020 році прийняла Національну політику продовольчої та харчової безпеки, яка має забезпечити покращення в сфері продовольчої та харчової безпеки до 2030 року [28]. Враховуючи дії країн регіону, можна дійти висновку, що всі країни розуміють проблему голоду, її важливість та намагаються знайти вирішення, хоча і у короткостроковій перспективі досягнення у галузі боротьби з голодом країн регіону є незначними.

Розглядаючи сферу охорони здоров'я, слід зауважити, що це є однією з найбільших проблем регіон. Якщо звернути увагу на Індію, то це буде особливо актуально, так як Індія є другою найбільшою країною за населення і більшість населення проживає у сільській місцевості де лікарні та інституції з охорони здоров'я є або не розвиненими, або повністю відсутніми, тим часом переважна кількість цих інституцій знаходиться у містах [42]. Також важливим фактором проблем з сектором охорони здоров'я є цінова доступність. Південна Азія є регіоном з великою кількістю країн з людьми на межі або за межею бідності. Згідно з Глобальним багатомірним індексом бідності 2023 року регіон займає друге місце через найбідніших регіонів світу, поступаючись лише Суб-Сахарському регіону Африки [16]. Афганістан тим часом займає перше місце по кількості бідних людей, за ним слідує Пакистан, Бангладеш, Непал та Індія. Саме ці країни регіону мають найбільшу кількість бідних людей в регіоні, що в подальшому і визначає доступність медичних послуг. Індія в 2017 році прийняла нову політику, що стосувалась сфери охорони здоров'я. Політика передбачала досягнення найвищого можливого рівня здоров'я та благополуччя для всіх та у будь-якому віці через профілактичну та стимулюючу орієнтацію на охорону здоров'я в усіх політиках розвитку

а також загальний доступ до якісних послуг охорони здоров'я без необхідності стикатися з фінансовими труднощами [26]. Ця політика має забезпечити полегшений доступ до медичних установ. Тим часом у 2018 році Міністерством здоров'я та благополуччя сім'ї було започатковано Ayushman Bharat Yojana, ініціативу, що забезпечувала сім'ї медичними послугами. Ця ініціатива доводить, що влада Індії розуміє майбутній вектор розвитку сектору охорони здоров'я, попри це, вона все потребує доопрацювань, адже є скарги на відсутність комунікації серед медичних закладів [40].

Ще однією країною, зі значними проблемами в сфері охорони здоров'я є Пакистан. 18-та поправка до Конституції Пакистану 2010 року [39] призвела до того, що питання охорони здоров'я було передано провінціям. Згодом, у 2011-2012 роках провінції продовжили розробку своїх провінційних стратегій охорони здоров'я з оцінкою вартості, які були адаптовані до їхніх потреб [38]. Головна інституція, що визначає вектор розвитку сфери охорони здоров'я є Міністерство національних служб охорони здоров'я, нормативно-правових актів і координації. Міністерство імplementувало Національне бачення здоров'я на 2016-2025 роки, що є основним напрямком розвитку цієї сфери в Пакистані. Метою цієї програми є поліпшення здоров'я, забезпечивши провінційну автономію, побудова узгодженості між федеральними та провінційними зусиллями для полегшення синхронізації міжнародної звітності та інше. Ця програма є багатомірною, та є першими серйозними кроками до того, щоб Пакистан почав наздоганяти міжнародні стандарти сфери охорони здоров'я. Тим часом Непал запровадив змішану систему фінансування охорони здоров'я відповідно до системи надання медичних послуг. Існують програми охорони здоров'я, що фінансуються державою, для надання базових медичних послуг, а також приватних медичних послуг за рахунок власних витрат [14]. Міністерство охорони здоров'я та населення Непалу у 2019 році Національну політику щодо охорони здоров'я [27]. Ця політика має на меті забезпечення фундаментальних прав населення щодо охорони здоров'я через оптимальне та ефективне використання ресурсів і є основним напрямом у цій сфері.

Отже, можна дійти до висновку, що за останнє десятиліття, країни Південної Азії активно працюють над сферою охорони здоров'я, яка є великим дестабілізуючим фактором соціальної компоненти, але всі ці ініціативи від влади країн регіону все одно виявляються

недостатніми у короткостроковій перспективі. Проблеми в цій сфері викликають обурення не тільки у громадян країни, які страждають від непомірних цін та низької якості, а і у працівників медичинської сфери. В багатьох країнах Південної Азії у 2023 році жінки-працівники сфери надання медичинських послуг вийшли на протести через умови їх праці [27]. В Індії на тлі зростаючих цін також регулярно проводяться протести серед громадян [34], а в Шрі Ланці працівники сфери охорони здоров'я вийшли на страйк за підняття заробітної плати [37]. Ці випадки трапляються все частіше, адже політики щодо сфери охорони здоров'я не направлені на швидкі зміни і це завдає удару по ситуації всередині країни, а іноді, як у випадку Шрі Ланки, може повністю паралізувати одну з найбільш важливих секторів в державі.

Сфера освіти є ще одним проблемним місцем соціальної компоненти, адже забезпечення освітніх послуг в країнах Південної Азії не відповідає потребам населення. У 2020 році рівень писемності в регіоні склав лише 73%, це означає що понад 25% населення країн регіону є неписьменними [35]. І хоча кожного року спостерігається підвищення цього показнику, такі країни як Афганістан, Пакистан та Бутан розвиваються не так стрімко. Афганістан посідає перше місце по неписьменності в регіону маючи лише 37% писемного населення [20]. Для цього є багато причин, зокрема прихід Талібану до влади, що почав відновлення тілесних покарань, а також зміни навчальних програм і використання некваліфікованих вчителів для заміни жінок, більшості з яких заборонено відвідувати школи. Крім цього, після приходу до влади у 2021 році таліби заборонили дівчатам відвідувати середні школи [10]. Проблеми з освітою в регіоні Південної Азії витікають з багатьох факторів, які дещо різняться від країни до країни, але першою проблемою є доступність освітніх послуг. Хоча й Індія, Мальдіви та Шрі-Ланка пропонують безкоштовну початкову освіту, але сім'ям все одно доводиться платити за підручники, транспорт і форму [19]. Міністерство освіти Шрі-Ланки є відповідальним за освітній сектор держави, і останнє десятиліття активно працює над реформами у цій сфері. У 2022 році Міністерством було викладено пропозиції для реформ в освітній сфері [32]. Також, у Шрі-Ланці функціонує Національна Освітня Комісія, що була заснована Законом про Національну Освітню Комісію № 19 у квітні 1991 року [23]. Ця інституція пропонує рекомендації Президенту щодо освітньої політики в усіх її аспектах з метою забезпечення безперервності освітньої

політики та надання можливості системі освіти реагувати на потреби суспільства, включаючи негайний перегляд освітньої політики та плану створення комплексної національної освітньої політики. Остання освітня політика була затверджена у 2022 році та охоплює освітній план на 2020-2030 роки [24]. Подібну практику застосовує і Індія, Міністерство освіти Індії у 2020 році виклала Національну освітню політику, яка охоплює всі рівні освіти. [25] У шкільній освіті Національна освітня політика 2020 наголошує на основних цінностях і принципі, що освіта повинна розвивати не лише когнітивні навички, тобто – як «hard skills» грамотності та рахування, так і навички «вищого рівня», такі як критичне мислення, вирішення проблем, а також соціальні та емоційні навички, які також називають «soft skills», включаючи культурну обізнаність і емпатію, наполегливість і сміливість, командну роботу, лідерство, спілкування тощо. У вищій освіті, ця програма містить цінні висновки та рекомендації щодо різних аспектів освіти, які включають рух до мультидисциплінарної та цілісної освіти, інституційну автономію, сприяння якісним дослідженням через створення Національного дослідницького фонду, та інше [9]. Подібні освітні плани та програми, є і в інших країнах регіону, зокрема в Бангладеші це План для сектору освіти 2020-2025, що також охоплює всі освітні рівні та направлений розвиток цієї сфери [13]. Саме через активізацію у формуванні та перегляді освітніх програм держави Південної Азії показують стабілізацію ситуацію в освітній сфері або навіть розвиток. Підвищення рівню освітньої сфери може зберегти державу від формування сепаратистських настроїв та розповсюдженню терористичної ідеології чи пропаганди, адже більш освічене краще протистоїть підбурюванню збоку вороже налаштованих сторін. Тому освіта відіграє важливу роль у стабільності всередині країни та підтримці національної безпеки. Неосвічене населення є більш вразливим перед пропагандою та нав'язуванням ідеології ворожих країн або терористичних угруповань. Саме це є однією з основних причин чому країни Південної Азії стикаються з проблемами тероризму, що в майбутньому загрожує виникненню сепаратистських рухів всередині держав, з чим вже зіткнулись Пакистан, Індія та інші країни регіону.

Згадуючи тероризм та сепаратизм, можна зауважити, що ці проблеми є розповсюджені в регіоні Південної Азії. Тільки Афганістан, що є уособленням тероризм може стати прикладом розповсюдженості цієї проблеми в регіоні. Талібан, що прийшов до влади до Афганістані

у 2021 році почав розповсюджувати свою ідеологію не тільки на території своєї країни, а й інші країни регіону, спонсорує та підбурює населення країн Південної Азії. Це стосується як і нехтування прав жінок так і нехтування прав людини в цілому, що є дестабілізуючим фактором для всього регіону та національної безпеки країн регіону [21]. Також, якщо поглянути на інші країни регіону, то в багатьох можна виокремити проблеми тероризму на сепаратизму, що досі є невирішеними. Одним з таких прикладів може стати Індія, де одразу декілька регіонів страждають від цих явищ. Зростання воєнничості та тероризму в Дхамму і Кашмірі бере свій початок з часів правління Махараджі Харі Сінгха. Більшість населення цих регіонів які складають мусульмани, мали вибір між новими домініонами Індії та Пакистану або залишитися незалежними. Вони віддало перевагу останньому. Однак після того, як Індія та Пакистан отримали незалежність, війська останнього вторглися в ці регіони, що змусило Харі Сінгха покликати на допомогу індійський уряд. Згодом, 26 жовтня 1947 року між ними було підписано «Акт про приєднання» в обмін на військову допомогу та підтримку. Хоча уряд Індії прийняв приєднання, він додав застереження, що воно буде передано на «звернення до народу» після того, як штат буде очищено від загарбників, оскільки «тільки народ, а не махараджа, міг вирішувати, що кашмірці хочуть жити» [33]. Це було тимчасове приєднання. Індія та Пакистан тричі воювали за землю Кашміру, причому дві країни вимагали правління над нею, але як таких політичних рішень не було знайдено [33]. Також Пунджаб, що вимагає незалежності від Індії. Рух Халістан у Пунджабі бере свій початок у вимогах окремого штату «Халістан», який охоплює частини Індійського Пенджабу, частини Пенджабу в Пакистані та частини Гімачал-Прадеш і Хар'яни. Цей рух почався ще 1940 році та продовжується до нині за підтримки Пакистану [33].

Пакистан, в свою чергу, також страждає від внутрішніх конфліктів та зовнішніх протистоянь. Сепаратистські та екстремістські рухи загострили боротьбу Пакистану за досягнення політичної стабільності. Серед них найвідомішим сьогодні є Tehrik-i-Taliban Pakistan (ТТР), також відомий як Пакистанський Талібан за його зв'язки з афганським угрупованням. Він був створений у 2007 році як рух для об'єднання ісламістських бойових організацій, що базуються переважно в північно-західному прикордонному регіоні, відомому як федерально керовані племенні території [17]. Після приходу до влади Талібани в Афганістані в 2021 році,

Пакистанських Талібан почав набирати ще більше обертів, порушуючи і так нестабільну ситуацію в країні. Пакистан стикається з двома широкими категоріями тероризму, а саме внутрішнім і зовнішнім, які можна далі класифікувати. Справжня загроза безпеці насамперед походить «зсередини». Внутрішній терор спричинений забороненими організаціями з сильними етнічними та конфесійними упередженнями. Такі райони, як Курам, Пара-Чінар, Дера-Ісмаїл-Хан і південний Пунджаб, уражені цим видом тероризму. Атаки смертників і напади на інфраструктуру, школи, банки, залізничні колії та газопроводи є ще одними прикладами внутрішнього тероризму. Також присутні і інші прояви, більш міжнародного характеру, до цієї категорії відносяться напади на президента, прем'єр-міністра, готель Marriot, команда з крикету Шрі-Ланки, штаб армії, поліцейські дільниці, атаки безпілотників тощо. Всередині Пакистану діє багато проталібських груп. Мережа Haqqani, Jundullah, ТТР, LeT-JuD та інші відомі тим, що виступають проти влади та продовжують курс насильства абсолютно безкарно [11]. Ситуація є досить важкою, та потребує негайних дій з боку уряду, який наразі не запроваджує ніякі ефективні методи, щодо боротьби з тероризмом та сепаратизмом, а різні соціальні проблеми, такі як бідність, неписьменність, гендерна дискримінація, феодалізм, посилюють насильство та екстремізм у країні [11]. Національне антитерористичне управління, створене у 2013 році, основними задачами якого є розробка стратегії боротьби з тероризмом та запобігання тероризму, не може впоратись та потребує доопрацювання та реформації [18].

Приклади Афганістану, Індії та Пакистану є не єдиними, Шрі Ланка, що страждала від етнічних конфліктів та сепаратистських рухів з боку Тамільського осередку, а також терористичних атак [18] та Бангладеш, що не може викоринити терористичні угруповання, що намагаються нав'язати свою ідеологію малоосвіченим громадянам [36], ці країни теж уособлюють велику проблему Південної Азії, яку поки не вдається вирішити. Хоча на території регіону в окремих країнах створюються антитерористичні інституції та організації, через конфлікти між самими країнами регіону та недостатньою міжнародною комунікацією, можна визначити що присутня недостача координації для того щоб стабілізувати ситуацію з тероризмом та показати покращення.

Отже, можна зауважити, що всі ці проблеми у соціальній компоненті національної безпеки регіону Південної Азії є важливими, адже без їх подолання регіон так і залишається одним з

найбільш конфліктних в світі, а держави регіону не зможуть розвиватись у стабільному темпі, адже напруга всередині країни та ззовні буде тільки зростати з часом. Ці проблеми призведуть до погіршення рівню життя громадян, що у майбутньому перетворить країни регіону на місця постійних внутрішніх війн за зміни режиму, а це, в свою чергу може вплинути не тільки на весь регіон, а й на безпекові тенденції у всьому світі.

Важливо також виокремити досвід, який варто імплемувати в Україні в контексті аналізу соціальної складової національної політики країн регіону Південної Азії. Адже період воєнного стану та збройний конфлікт з північним сусідом сприяє виявленню схожих тенденцій з країнами Південної Азії. Розуміння проблем та їх першопричин може дати змогу запобігти погіршенню ситуації всередині країни, адже ігнорування цих проблем призведе до дестабілізації та більшої вразливості перед ворогом. Перед усім, слід зауважити, що наразі в Україні присутні схожі тенденції до зростання безробіття, що пов'язано з воєнним станом, але владі країни потрібно шукати можливості для громадян, адже вже зараз Україна знаходиться в десятці країн з найбільшим рівнем безробіття в світі з показником у 21,1% [41]. Це може призвести до голоду, погіршенню умов життя та подальших факторів дестабілізації внутрішньої ситуації в країні. Міністерство економіки 12 грудня 2023 повідомило про ініціативу «Робота без бар'єрів», метою якого є полегшити доступ до роботи для осіб з інвалідністю, ветеранів та ветеранок, молоді без досвіду роботи, внутрішньо переміщених осіб [7]. Можна зауважити, що українська влада розуміє потребу вирішення проблеми безробіття та відтоку ще більшої кількості людей за кордон.

Враховуючи тривалий період військових дій на території країни та еміграцію частини економічно активного населення, втрату значного інтелектуального капіталу України, розпочато низку реформ у зазначеному напрямку з метою збереження інтелектуального потенціалу. Прем'єр-міністр Денис Шмигаль зауважив, що реформи будуть направлені на підвищення заробітної плати, державні гранти для студентів, створення навчально-практичних центрів та інше [6]. Це допоможе зберегти не тільки наявний освітній капітал, а й розвивати майбутній, адже під час війни це є особливо важливо, так само як і мати наявних спеціалістів для відновлення країни після закінчення війни. Не дивлячись на це, деякі реформи освітньої сфери викликають обурення серед громадян країни, наприклад, зміни до Положення про

інтернатуру, де студенти державного замовлення не можуть обирати спеціальність, де будуть проходити інтернатуру [4]. Це вже викликало обурення серед багатьох студентів медичного напрямлення [3], хоча це наразі не виходить на рівень загрози у соціальній компоненті, все ж таки, варто зазначити, що подібні занепокоєння в суспільстві реформами під час війни може негативно відбитись на суспільстві, що в майбутньому призведе до протестів або навіть заворушень, що в стані війни є особливо небезпечним для національної безпеки. Приклади такої недбалості зі сторони влади можна виокремити саме в регіоні Південної Азії, де реформи, що проводить влада зазнають критики з боку суспільства та викликають страйки та протести, саме цього Україна має уникнути.

Особливо важливим під час війни є заострення випадків дискримінації та конфліктів всередині суспільства, адже це в 2014 році спричинило створення підґрунтя для появи так званих квазі-держав на території України таких як «ЛНР» та «ДНР». Українське суспільство під час війни стало особливо вразливим до культурних, мовних, релігійних та етнічних конфліктів, адже саме це передувало війні проти росії. Забезпечення належного освітнього, культурного та соціального компоненту задля зниження можливостей впливу пропаганди на суспільство на усіх рівнях, адже деякі групи населення є більш вразливими для ідеології росії та її наративів. Також, розвиток державних інституцій, які працюють над виявленням ворога всередині країни матиме превентивний характер щодо дестабілізації ситуації всередині країни. Наразі такими інституціями є СБУ, що займається блокування проросійських рухів всередині країни [2], Головне Управління Розвідки Міністерства Оборони, задачами якого розвідка, превенція терористичних актів, виявлення та визначення загроз для національної безпеки країни [8], Національна поліція України, підрозділи якої безпосередньо беруть участь в операціях та допомагають іншим структурам у превенції терористичної діяльності [5]. Наявність цих інституцій допомагає в превенції терористичних актів та діяльності, що загрожує національній безпеці України. Зрівнюючи здобутки України з країни регіону Південної Азії, можна зазначити, що наразі завдяки нашим інституціям та системі, ми просунулись вперед, особливо за період початку повномасштабної війни, Україна досягла значних успіхів у сфері превенції тероризму.

Висновки. Отже, можна зауважити, що проблеми країн регіону Південної Азії є схо-

жими на проблеми України, як і в минулому так і зараз. Аналіз проблем соціальної компоненти держав Південної Азії може дати змогу Україні віднайти особистий підхід до подолання цих проблем, враховуючи досвід країни, що вже десятиліттями реформують свою політику. Також, це може стати можливістю для співпраці з деякими країнами регіону, не тільки для обміну досвідом, а й для зміни стосунків між країнами на більш партнерські, що звужить коло потенційних союзників росії на міжнародній арені, адже наразі, країни Південної Азії є у більш нейтральних відносинах з Україною, але саме схожість проблем, можливості їх вирішення та співпраця може допомогти Україні у пошуках потенційних союзників. Сама ж соціальна компонента країн регіону Південної Азії стикається з великою кількістю проблем, які вирішуються надто повільно, щоб це можна було назвати стабілізацією ситуації. Також, варто зауважити, що проблеми державної політики в соціальній компоненті в країнах цього регіону повинні враховувати думку громадян, для більш ефективного вирішення, адже якщо звертати уваги на такі сфери як освіта, охорона здоров'я, надання адміністративних послуг, то реформи в цих сферах стикаються з невдоволенням з боку громадськості, що далі дестабілізує ситуацію в країнах. Окрім цього, варто удосконалити, або виробити нові механізми щодо усунення наслідків проблем, що виникають через невдалу політику у соціальному секторі. Прикладом цього може бути тероризм, що є основною проблемою регіону в сфері безпеки, адже одним з джерел виникнення тероризму є недоліки в соціальній компоненті державної політики. Отже, можна зауважити, що країни Південної Азії все ще знаходяться у пошуку саме того шляху, який допоможе вирішити ці проблеми, але необхідність залучення нових методів та практик, таких як міжнародна співпраця, є очевидними.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Баланда А.Л. Соціальна складова національної безпеки України. *Демографія та соціальна економіка*. 2006. № 1. С. 166-172.
2. Захист національної державності. *Служба Безпеки України*. URL : <https://ssu.gov.ua/zakhyst-natsionalnoi-derzhavnosti>
3. Карнаух Н., Іващук О. Розподіл на інтернатуру: чому протестують студенти-медики у Львові. *Суспільне Львів*. URL : <https://suspilne.media/lviv/719288-rozpodil-na-internaturu-comu-protestuut-studenti-mediki-u-lvovi/>
4. МОЗ запропонувало зміни для проходження інтернатури: що вони передбачають. *Українська правда*. URL : [https://life.pravda.com.ua/society/moz-](https://life.pravda.com.ua/society/moz-oprilyudnilo-propoziciyu-zmin-do-polozhennya-pro-internaturu-300843/)

[oprilyudnilo-propoziciyu-zmin-do-polozhennya-pro-internaturu-300843/](https://life.pravda.com.ua/society/moz-oprilyudnilo-propoziciyu-zmin-do-polozhennya-pro-internaturu-300843/)

5. Національна поліція України. *Офіційний сайт*. URL: <https://www.npu.gov.ua/>
6. План дій уряду на 2024 рік передбачає реформу вищої освіти та збільшення на 21% виплат освітянам. Д. Шмигаль. *Інтерфакс-Україна*. URL: <https://is.gd/Ywa4vY>
7. Робота без бар'єрів: 7 млрд грн буде спрямовано на програми сприяння зайнятості у 2024 році. *Кабінет Міністрів України*. URL : <https://www.kmu.gov.ua/news/roboata-bez-barieriv-7-mlrd-hrn-bude-spriamovano-na-prohramy-spriyannia-zainiatosti-u-2024-rotsi>
8. Що ми робимо. *Головне Управління Розвідки Міністерства Оборони України*. URL : <https://gur.gov.ua/content/directions.html>
9. About National Education Policy | Government of India, Ministry of Education. *Ministry of Education*. URL : <https://www.education.gov.in/nep/about-nep>
10. Ahmed K. Taliban causing «irreversible damage» to whole education system in Afghanistan. *The Guardian*. URL: <https://www.theguardian.com/global-development/2023/dec/06/human-rights-watch-taliban-schools-damage-education-afghanistan>
11. Bhattacharya S. Internal Conflicts in Pakistan. *Emerging Conflicts and Regional Security in South Asia*. 2018. P. 83–98. URL : https://researchgate.net/publication/331399912_Internal_Conflicts_in_Pakistan
12. Dmytryk A., Ilyushyk O. A SOCIAL FUNCTION IN THE SYSTEM OF STATE FUNCTIONS. *Bulletin of Taras Shevchenko National University of Kyiv. Legal Studies*. 2020. №. 113. P. 8–12. URL : <https://doi.org/10.17721/1728-2195/2020/2.113-2>
13. EDUCATION SECTOR PLAN (ESP) FOR BANGLADESH FISCAL YEARS 2020/21–2024/25. *Global Partnership*. URL: <https://www.globalpartnership.org/node/document/download?file=document/file/2020-12-Bangladesh-ESP.pdf>.
14. Evaluation of the National Health Insurance Program of Nepal: are political promises translated into actions? / G. N. Khanal et al. *Health Research Policy and Systems*. 2023. Vol. 21, no. 1. URL: <https://doi.org/10.1186/s12961-022-00952-w>
15. Global Hunger Index 2023: India ranks 111th out of 125 countries; Pakistan, Bangladesh fare better. *The Economic Times*. URL: <https://economictimes.indiatimes.com/news/economy/indicators/global-hunger-index-2023-india-ranks-111th-out-of-125-countries-pakistan-bangladesh-fare-better/articleshow/104377651.cms?from=mdr>
16. Global Multidimensional Poverty Index 2023 - Unstacking global poverty: Data for high impact action - World. *Relief Web*. URL: https://reliefweb.int/report/world/global-multidimensional-poverty-index-2023-unstacking-global-poverty-data-high-impact-action?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw2a6wBhCVARIsABPeH1v_IgDDit6Vdl_xIR_eqQCmn9i2x3_QDan d2v0n_4767feh3Tuwnj8aAlObEALw_wcB
17. Instability in Pakistan. *Global Conflict Tracker*. URL: <https://www.cfr.org/global-conflict-tracker/conflict/islamist-militancy-pakistan>
18. Kearney R. N. Ethnic Conflict and the Tamil Separatist Movement in Sri Lanka. *Asian Survey*.

1985. Vol. 25, № 9. P. 898–917. URL: <https://doi.org/10.2307/2644418>
19. Kiprop V. Low Literacy Rates In South Asia: Causes And Consequences. *WorldAtlas*. URL : <https://www.worldatlas.com/articles/low-literacy-rates-in-south-asia-causes-and-consequences.html>
20. Literacy Rate by Country 2024. *World Population Review*. URL : <https://worldpopulationreview.com/country-rankings/literacy-rate-by-country>
21. Maizland L. What Is the Taliban?. *Council on Foreign Relations*. URL : <https://www.cfr.org/backgrounder/taliban-afghanistan>
22. National Counter Terrorism Authority Act : Act of 26.03.2013 no. 19. URL : <https://nacta.gov.pk/wp-content/uploads/2017/09/NACTA-Act.pdf>
23. National Education Commission Act : Act of 19.04.1991 no. 19. URL : https://nec.gov.lk/wp-content/uploads/2023/06/nec_act.pdf
24. NATIONAL EDUCATION POLICY FRAMEWORK (2020-2030). *National Education Commission*. URL : https://nec.gov.lk/wp-content/uploads/2022/10/NATIONAL-EDUCATION-POLICY-FRAMEWORK-2020-2030_Full-Text.pdf
25. National Education Policy 2020. *Ministry of Human Resource Development*. URL: https://www.education.gov.in/sites/upload_files/mhrd/files/NEP_Final_English_0.pdf
26. National Health Policy. *Ministry of Health and Family Welfare*. URL: <https://main.mohfw.gov.in/sites/default/files/9147562941489753121.pdf>
27. National Health Policy – 2019. Nepal. *Public Health Update*. URL: <https://publichealthupdate.com/national-health-policy-2019-nepal/>
28. National Food and Nutrition Security Policy. *Ministry of Food*. URL: [https://mofood.portal.gov.bd/sites/default/files/files/mofood.portal.gov.bd/page/1f722343_5fdb_494d_8b62_31fc14abc1da/nothi_81_2022_12_22_91671701102%20\(2\).pdf](https://mofood.portal.gov.bd/sites/default/files/files/mofood.portal.gov.bd/page/1f722343_5fdb_494d_8b62_31fc14abc1da/nothi_81_2022_12_22_91671701102%20(2).pdf)
29. National Food Security Act : Act of 05.07.2013. URL: <https://nfsa.gov.in/portal/nfsa-act>
30. PAKISTAN OVERVIEW OF FOOD SECURITY AND NUTRITION - 2019. *World Food Programme*. URL: <https://www.wfp.org/publications/pakistan-overview-food-security-and-nutrition-2019>
31. POSHAN Abhiyaan. *Press Information Bureau*. URL: [https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1910409#:~:text=POSHAN%20Abhiyaan%20\(erstwhile%20National%20Nutrition,6%20years\)%20as%20well%20as](https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1910409#:~:text=POSHAN%20Abhiyaan%20(erstwhile%20National%20Nutrition,6%20years)%20as%20well%20as)
32. PROPOSALS FOR GENERAL EDUCATION REFORMS 2022-2032. *Ministry of Education Sri Lanka*. URL: <https://moe.gov.lk/wp-content/uploads/2022/08/document-reforms.pdf>
33. Punjab To Manipur: A Look At India's Separatist Movements. *Outlook India*. URL: <https://www.outlookindia.com/national/punjab-to-manipur-a-look-at-india-s-separatist-movements-news-321007>
34. Rising healthcare costs lead to protests at IMA Dehradun office. *The Times of India*. URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/city/dehradun/rising-healthcare-costs-lead-to-protests-at-ima-dehradun-office/articleshow/52624017.cms>
35. SouthAsiaLiteracyRate 1960-2024. *Macrotrends | The Long Term Perspective on Markets*. URL: <https://www.macrotrends.net/global-metrics/countries/SAS/south-asia/literacy-rate#:~:text=Adult%20literacy%20rate%20is%20the,a%200.61%%20increase%20from%202019>
36. Splinter Terrorist Groups: Emerging Trends Of Terrorism In Bangladesh. *BIPSS*. URL: <https://bipss.org.bd/splinter-terrorist-groups-emerging-trends-of-terrorism-in-bangladesh-special-report-september-2013/>
37. Strike by workers paralyzes Sri Lanka health care. *EFE Noticias*. URL: <https://efe.com/en/other-news/2024-01-16/strike-by-workers-paralyzes-sri-lanka-health-care/>
38. Success stories of National Health Vision 2016-2025. *MINISTRY OF NATIONAL HEALTH SERVICES, REGULATIONS & COORDINATION*. URL: <https://phkh.nhsrcc.pk/sites/default/files/2019-07/Success%20stories%20National%20Health%20Vision%202016-25.pdf>
39. The Eighteenth Amendment to the Constitution of the Islamic Republic of Pakistan : Act of 20.04.2010. URL: <https://ipc.gov.pk/SiteImage/Misc/files/Year%20Books/Final%20Report%20of%20Implementation%20Commission.pdf>
40. Trivedi M. Has Ayushman Bharat delivered on its promises?. *India Development Review*. URL: https://idronline.org/article/health/has-ayushman-bharat-delivered-on-its-promises/?gad_source=1&gclid=Cj0KCQjw2a6wBhCVARIsABPeH1v0EPHWHJufRdtCuHa_Z9T8dm_FqE7z76mN22PID6oH0Bb6bN-UCMaAmuEEALw_wcB
41. Ukraine enters Top 10 list of most unemployed nations, still performs better than expected. *The New Voice of Ukraine*. URL: [https://english.nv.ua/business/staggering-21-1-unemployed-in-ukraine-although-better-than-expected-50360698.html#:~:text=Ukraine's%20rampant%20unemployment%20-%20at%2021.1,Bank%20of%20Ukraine%20\(NBU\)](https://english.nv.ua/business/staggering-21-1-unemployed-in-ukraine-although-better-than-expected-50360698.html#:~:text=Ukraine's%20rampant%20unemployment%20-%20at%2021.1,Bank%20of%20Ukraine%20(NBU))
42. Van Weel C, Kassai R, Qidwai W. Primary healthcare policy implementation in South Asia. *BMJ Global Health*. 2016. URL: <https://doi.org/10.1136/bmjgh-2016-000057>
43. Yousaf F. N. Human (In)Security in South Asia. *A Research Journal of South Asian Studies*. 2017. Vol. 32, no. 2. P. 477–493. URL: https://www.researchgate.net/publication/322765049_Human_InSecurity_in_South_Asia